

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 232 | Tarih 25 Kasım -1 Aralık

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 72 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

27 Kasım: Türk polisi, Gülen hareketi ile bağlantılı olduğu iddia edilen kişileri hedef alan geniş kapsamlı bir operasyonda bir avukatı tutukladı.

29 Kasım: Türk polisi, Gülen hareketi üyesi olduğu iddia edilen kişilere yönelik devam eden baskıların bir parçası olarak 12 ilde gerçekleştirdiği operasyonlarda 35 kişiyi gözaltına aldı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

26 Kasım: İstanbul'da polis, Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde kadına yönelik şiddetin sona erdirilmesi için harekete geçilmesini talep eden 169 göstericiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

27 Kasım: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), aralarında Halk TV, Flash Haber, Tele 1 ve Sözcü TV'nin de bulunduğu 11 televizyon kanalına, milli ve manevi değerlere aykırı içerik yayınladıkları gerekçesiyle yaptırım uyguladı.

26 Kasım: Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yürütülen bir soruşturma kapsamında polis, İstanbul, Diyarbakır, Ankara ve Batman olmak üzere dört ilde düzenlediği ev baskınlarında aralarında gazeteciler, yöneticiler ve basın çalışanlarının da bulunduğu en az 13 kişiyi gözaltına aldı.

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI

26 Kasım: İnsan Hakları Derneği'nin kurucu üyelerinden tanınmış insan hakları savunucusu Nimet Tanrıkulu, 26 Kasım 2024 tarihinde aktivistleri, belediye başkanlarını ve gazetecileri hedef alan ülke çapındaki polis operasyonları sırasında gözaltına alındı.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

25 Kasım: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), ByLock akıllı telefon uygulamasının kullanımı nedeniyle Gülen hareketi üyeliğinden mahkumiyetlerle ilgili beş davadan kaynaklanan 1.000 yeni başvuruyu Ankara'ya bildirdi.

28 Kasım: Türk makamlarının Gülen hareketiyle bağlantılı olduğu iddialarını yargı üzerinde kontrol sağlamak için bir koz olarak kullandığı, suçlamaları hakim ve savcılara baskı yapmak için kullandığı ve yargı bağımsızlığını daha da zayıflattığı bildirildi.

28 Kasım: Ardahan'ın Damal ilçesine bağlı Burmadere köyünün seçilmiş mahalle temsilcisi Şahismail Göyük, Aleviler için eşit vatandaşlık haklarını savunması ve hükümetin cemevlerine yaklaşımını eleştirmesinin ardından görevinden alındı ve yerine Milliyetçi Hareket Partisi'ne (MHP) bağlı olduğu bildirilen İlçe Özel İdare Müdürü Yasin Zorlu kayyum olarak atandı.

29 Kasım: Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye raportörü Nacho Sánchez Amor, 14 yaşındaki kız çocuklarını terör suçlamasıyla yargılayan Türk hükümetini sert bir dille eleştirdi.

29 Kasım: İçişleri Bakanlığı, Van ili Bahçesaray Belediye Eş Başkanı Ayvaz Hazır'ı "terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek" suçundan üç yıl on bir ay hapis cezasına çarptırılmasının ardından görevden alarak yerine Kaymakam Harun Arslanargun'u kayyum olarak atadı.

KÜRT AZINLIK

26 Kasım: Türk makamları, terör örgütleriyle bağlantılı oldukları iddiasıyla Kürtleri hedef alan ülke çapındaki terörle mücadele baskınlarında aralarında belediye başkanları, gazeteciler ve aktivistlerin de bulunduğu 231 kişiyi gözaltına aldı.

26 Kasım: Kayapınar İlçe Belediye Eş Başkanı Cengiz Dündar, Diyarbakır'da Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-Sen) üyelerinin de hedef alındığı polis operasyonları sırasında gözaltına alındı.

29 Kasım: Terör örgütleriyle bağlantılı oldukları iddiasıyla bu hafta başında gözaltına alınan 231 kişi arasında bulunan ve aralarında siyasetçi, gazeteci, avukat ve insan hakları aktivistlerinin de bulunduğu 17 kişi tutuklama talebiyle mahkemeye sevk edildi.

29 Kasım: Van ili Bahçesaray Belediye Eş Başkanı Ayvaz Hazır, terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlediği iddiasıyla üç yıl on bir ay hapis cezasına çarptırıldı.

30 Kasım Dersim Belediye Eş Başkanı Birsen Orhan'ın Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet ve kamu görevlilerine mukavemet suçlamalarıyla tutuklanması, Türkiye'de yerel siyasetçilere yönelik baskıların arttığına dair endişelere yol açtı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

26 Kasım: İstanbul'daki 25 Kasım gösterileri sırasında gözaltına alınan üç yabancı uyruklu kişi, serbest bırakılmaları yönündeki çağrılara rağmen sınır dışı edilme ihtimaliyle karşı karşıya kalarak bir geri gönderme merkezinde tutulmaya devam ediyor.

28 Kasım: Van'ın Başkale ilçesinin İran sınırına yakın Geçitvermez köyünde, aynı aileden olduğu düşünülen ve biri çocuk üç mültecinin cesedi, muhtemelen zorlu kış koşulları nedeniyle donarak ölmüş halde bulundu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

26 Kasım: Gazeteci Erdoğan Alayumat, 25 Kasım 2024 tarihinde "terör" soruşturması kapsamında gözaltına alınmasının ardından İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü'nde, itirazlarına ve uygulamanın insan haklarını ihlal ettiğini belirtmesine rağmen çıplak aramaya tabi tutuldu.

26 Kasım: Azerbaycanlı queer aktivistler Ali Malikov ve Parvin Alakbarova, 25 Kasım'da İstanbul'da düzenlenen bir gösteri sırasında polis şiddetine maruz kaldı ve sınır dışı edilmek üzere gözaltına alındı.

26 Kasım: Ankara'nın Altındağ ilçesinde en az 10 çocuğun ateş yaktıkları gerekçesiyle Peyami Tepe Parkı'nda güvenlik görevlileri tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığı, yedisinin kamu görevlilerine mukavemet suçlamasıyla gözaltına alındığı, üçünün ise istismarı belgeleyen sağlık raporları aldığı bildirildi.

28 Kasım: Kürt sanatçı Fatma Zozan Bor, Türkiye'nin güneydoğusundaki bir resim sergisi sırasında gözaltına alındıktan sonra polis tarafından çıplak arandığını, sözlü ve fiziksel tacize uğradığını söyledi.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

30 Kasım: Almanya'da federal savcılar, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın başlattığı siyasi baskıdan kaçan bir grup Türk vatandaşı hakkında casusluk yaptığı ve Türkiye'nin Milli İstihbarat Teşkilatı'na (MİT) bilgi sağladığı iddiasıyla bir Türk vatandaşına casusluktan soruşturma açıldığını bildirdi.